



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Vers. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

castitate videntur. Matrimonia ineunt, quod castitatis se dono carere asserant. Id experientia discunt, post experientiam dum ambitur sponsa, dum parantur nuptiæ, dum inter dum annus vnus aut alter trahitur, quid agant illi quibus necessarius est concubitus, ipsi videntur, suspicari enim est aliorum. Nec de illis loquitur, aut viris aut feminis, qui *per adulterium*, ad matrimonium veniunt. Tantum eorum illis argumentum repono, si vultere castitatem, est temerarium, quod incertum sit Dei donum; non possunt qui ita sentiunt inire coniugium, nam eius etiā seruandi donum est incertum. Deinde si vxoris morbo, inobedientia, discessione, aut negotiis impediatur, quo minus remedium concupiscentiæ teneant, cum dono castitatis careant, cum con. inire non possint, nec, vitā tamen coniugio, peccare tamen non debent. Non debent, inquam, frāna carni laxare, & si morbus coniugis sit diuturnus, etiā perpetuus, negotiā & absentia multorum annorum. Non quāro quid agant, sed quid agere illos par sit, qui continentiam sibi sentiunt esse impossibilibē, & remedio concupiscentiæ, quod in matrimonio est carent, quanquam nec hoc nūmūm ergo. Ille dico temerarium, in has difficultates sese conicere, idque pacto, & religioso promisso si temerarium est voto castitatis obstr. ngi. Verum nos Deus docuit, non modo diuinæ gratiæ adiutorio posse, sed etiam facile posse, & magno gaudio, & consolatione spiritali posse seruare castitatem. An illi quibus flagellorum contumeliæ gaudio erant cum molestiā abstergerent voluntatibus, qui in tormentis super effluebant lætitiā: Qui vult capere verbum, petat: hoc consilium est Origenis. Et Chrysostomus homil. 63. Augustinus v. ro lib. de continentia in principio, non modo continentiam virginalem, quam maiorem & gloriosorem appellat, sed coniugalem etiam Dei donum nominat. Et quoniam ipsa quoque castitas coniugalis, nisi contineatur ab illicito concubitu non potest custodiri, vtrumque Apostolus donum Dei esse prædicauit, cum de vita vtraque, id est, & coniugali, & ea, quæ est sine coniugio loqueretur, dicens. Vellem omnes homines sic esse, sicut me ipsum, sed vnusquisque proprium donum habet à Deo, alius sic, alius autem sic; vtrique ergo vouent, quod à Domino accipiunt, non enim quisquam Domino quicquam re. de vouet, nisi à Domino acciperet.

§. 9. Caluinus S. Hierony. petulanter insectatur in Matrimonia. [Nam quia multis molestiis impliciū est Matrimonium] semper conatus est Satan, odio & infamia grauare, vt homines ab eo subduceret. Et Hieronymus n. mis luculentum, maligni peruersique ingenii specimen in eo edidit, quod non tantum calumnias exagitat sacrum illum, & diuinum vitæ ordinem, sed quasque potest ex profanis autoribus laudorias accumulat, quæ eius honestatem deformant.]

Respondeo. Graue atq; indignum est, virum sanctum, toto orbe notum miraculis in vita, & post mortem clarum, ab apostata sic deformari. Qui si Hieronymum legere voluisset, mendacii sui multa testimonia facile accumulat. Maligni peruersique ingenii specimen dedisset? Aliud nobis omnis antiquitas testatur. Succesit Ariani Calumniatoribus Caluinus, & Ioviniano ipsi, qui ex eo quod Hieronymus virginatē nuptiis præferebat, crimen damnatarum nuptiarum imponebat. Quod Hieronymum matrimonium calumniari ipse fingit, antiqua & vèternosa est calumnia hæreticorum. Ipsi de matrimonio sententia peripicua est. Ipse de custodia Virg. ad Euseb. Epistol. 22. cap. 8. Dicat aliquis: Et aude nuptiis carere, quæ à Deo benedictæ sunt? Non est detrāhere nuptiis, cum illa virginitas antefertur. Nemo malum bono Adami Con. en in Euang. Tom. I.

comparat. Glorietur & nuptiæ, cum à virginibus sint secunda. Et in caput 6. vbi laudat Gregorii expositionem de matrimonio Sacramento magno. Et Epist. ad Galatas 6. contra Tatianum disputat, qui vsum coniugii damnabat. In Epistol. ad Titum. cap. 2. indicat se ab hæreticis reprehendi, quod nuptias esse bonas doceat additque Apostolum, non sanctam coniunctionem, sed passionem, luxuriam & immunditiam reprehendere. Caluino acerbius est Vorstius in Tesseradecade antipist. p. 2. dum parum à blasphemia Hieronymum abesse dicit, quod sacerdotum coniugium opus carnis appelleret: at verissimè ille hoc facit. est enim sacrilegus concubitus, quo votum rite conceptum violatur. Sed S. Hieronymum, orbis Doctorem, defendit eius Apologia ad Pamachium cap. 1. T. 2. & c. 7.

VERSUS 12.

Qui dixit ei: Quid me interrogas de bono? Vnus est bonus, Deus: si autem vis ad vitam ingredi, serua mandata.

QUESTIO I.

Quot genera Eunuchorum Christus proponit?

§. 1. **E** Træxæ Græci ita à bene habendo appellant, est enim quadam libertas à carnis lasciuia, & tyrannide libidininis immunem esse, ac sobria mente viuere. Est vero hoc nomen generale; Nam genera Eunuchorum qui natura tales sunt, plura sunt. Nam ex vtero matris varias ob causas sterilitas contrahitur. Variis etiam iniuriis virilitas tollitur. Sunt enim Thlatiæ, & Thlibiæ, sunt Castrati, sunt Spadones, de quibus sermo non est nobis. Syrus vocat *mechaimene*, hoc est, fideles, Gynæceorum erant namque custodes, quocirca nonnulli *δὸς ἡ γυναικὸς ἐκείνης*, quod cubacula teneant dictos putant. Epiphanius hæresi 50. *δὸς ἡ εὐνοίας*, quod beneuolus esset, & fidem seruare possit, illis enim credebantur vxores. Assyria olim Regi Persarum quingentos tributū loco offerebat; Quod crudele & infame munus morum corruptione ingentem significabat, apud Romanos infames erant Eunuchi, apud Asiaticos honorati. Plurimi fuerunt, Eutropio Eunuchō Consule, quod tamen pro ostento habuere Quirites:

*Omnia cesserunt Eunuchō Consule monstrata,
Cuius satellitium fuit,
Infelix ferro truncata iuuentus,
Atq; execta virum.*

Spadones à Spada Persarum pago vocari aiunt. Epiphanius. quia ille Valeus sit, unde originem habuerint, nesciri dicit, nomen Arabicum esse ait, cum Gnosticis non sentire. Vtebantur etiam ad suam vesaniam illis verbis, si scandalizauerit te membrum, &c. Qui Valesii dicebantur, se & hospites castrabant. Quali vero non deferret Dominus libertati hominis id deferat bonum, cum dicit: *Qui potest capere, capiat.* Hoc est, si cui animus est, & seruor deuotionis, ad castitatis brauium contendat. *Seipsum*, inquit Augustinus lib. de S. Virgin. cap. 24. *non corpore, sed in ipsa radice concupiscentiæ castrauerunt.* Radix autem voluntas, seu cor ipsū, vt sollicitum sit, quæ Dei sunt, non hominibus, sed Deo placere velit. Contra eosdem etiam Chrysostomus disputat, & in illa hæresi crudeli diaboli artes ostendit. Hoc enim serpens agebat, vt Manichæorum via recideret.

Hh

Veritatem
membrorum
abscissione.

ret, qui membra illa opus demonis esse mentiebantur, utque lascivia, membrorum necessitate, non voluntatis culpa videretur. Sed præstat audire Chrysostomum. Quando autem dicit, qui se ipsos castrauerunt, non de abscissione membrorum dicit, sed prava cogitationis interemptionem intelligit. Nam qui membrum incidit, maledictioni subiectus est, ut Paulus ait: vinam ascendantur, qui vos conturbant: neque iniuriâ. Nam cum homicida id opus videatur, & Dei creatura aperte detrahatur, Manicheorum ora recludit, & eandem qui hoc agit, iniquitatem committit, quam qui apud gentes mutilantur. Membrorum enim inciso diabolica fraudâ, aut inuentionis opus ab initio fuit, ut operi diuino de- traheretur, ut rationale animal laderetur, ut non voluntati, sed membrorum natura, vniuersa re attributa, largas sibi ad peccandum homines, portas referant, tanquam rationem non essent reddituri: ac ita dupliciter laderentur, quia membris suis carerent, tum quia voluntatis ad bona inclinatio reprimere- tur. Quæ omnia ex lege diabolica sunt, qui ad ea, quæ dicta sunt, via quidam progrediens, perniciosum illud fatalis rerum necessitatis dogma introduxit. Ita vndique datam nobis li- bertatem diuinitus vitia naturalia esse suadens, euellere cona- tur, multaque alia. Hinc pestifera dogmata occultius seminat. Talia quippe sunt diaboli perniciose venena: quare oro atque obsecro, fugatis talem iniquitatem. Ad eam enim quæ dicta sunt, accedit, quod nec cupiditatis incendia mitigantur, sed grauiora, inflammatoriaque redduntur. Alij namque sunt fontes spermatis hominum, ac aliunde certè prorumpunt, qui- dam à cerebro, quidam à lumbis, illum inquietissimum æstrum proficisci contendunt: ego vero non aliunde dixerim, quam à lasciuia mentis & cogitationis neglectu. Quippe modestia men- tis facit, ut naturales motus nullum offerant detrimentum.

Non absunt ab eâ blasphemîa, heretici nostri tem- poris, qui libidinandi eandem necessitatem arbitran- tur, quæ est edendi, bibendi, atque illâ naturæ vio- lentia, siue adfuit vxori, siue absit excusari libidinem contendunt.

§. 2. Verum hi veteribus quibusdam contrarii sunt, qui castitatem à Deo præceptam esse voluerunt. Vt apud Iren. lib. 1. cap. 30. Epiphanius hæresi 61. August. hæresi 40. Ecclesiâ, mediâ viâ incedit, & veritatem docet, suam esse, non iussam castitatem, honorabile coniugium, vne abiliorem coniugio Virginitatem. Virgines Christo tribuunt, quod non exiguntur, offer- runt quod non coguntur, si imperata esset Virginitas, nuptiæ damnarentur, nunc cum illæ honeste sint, Virginitas ultra præcepta se extendit. Non imperio tam celsum propositum secuta, sed voluntate.

Salutaria
hereticorum.

§. 3. Augustinus Marlorat. Erasmus citat dicen- tem: Precibus non posse castitatem impetrari. Quin Pontificios orate, ne cibo vti necesse sit, &c. Verum in notationibus Erasmi huius loci nihil tale est; & ra- tio ipsa pueriliter lasciuia est. Ne cibo vti necesse sit, nonnulli impetrant, interim quisque auctor ille sit, cui Calvinista tam fœdum elogium acribit; nos eum veneratorum nepotem esse necessario indicare debe- mus, ut qui non magis voluptatis illecebris, quam ci- bo carere possit. Nec abnotare magis, quam abesse mensâ. Quid ille talis cum abest vxor, agat, opus est conicere, cum ille quid sibi necessariò agendum pu- tet, iam profiteatur. Origenes in cap. 2. ad Roman. Hæreticos nostris non dissimiles refutat. Quorum, le- ctor, hæretes tales erant, ut recensere sit pudori.

Spurci omnino homines, ex Hermete lib. 9. & Platone disputantes. lib. 6. de legibus. Qui veterum hæreticorum, ut Nicolaitarum dogma erat vitam æternâ minimè posse adipisci eos, qui non omnimodo soluerentur in Venerem. Sic Lutherus contra Ambr. Catharin. & in c. 9. Corinth. Nemo hominum ad continentiam creatus est, sed omnes vni ad generandam sobolem conditi sunt. & de vita coniugali. Similia Calviniani, Pelicani Bucerus, ipse Zwinglius; Qui & rebus &

rebus & luxuria pudicitiam oppugnant; Hoc agendo, ne quisquam castus esset, ne libidines eorum, aliena pudicitia argueret.

§. 4. Ratione caret, quod Caluinus adfert diffin- ctionem Eunuchorum, eo pertinere, ut sciant omnes sibi præceptum coniugium, nisi quibus aliud reuelauit. Verissimè Hieronymus aduersus Iovin. Caluini parentem. Ideo plus amat virgines Christus, quia sponte tribuunt, quod sibi non fuerat imperatum. Nec enim paruuli, qui apud eos vxore carent reuelationem iactare audent. Et Chrysostom. è contratio docet; mentem Christi esse ut probet, non esse impossibile Virginitatem; Vt enim alii naturâ, alii iniuriâ, alia necessitate facti sunt Eunuchi, sic nonnulli etiam propter regnum cœlorum. August. lib. de Virginitate, cap. 24. Non necessitatem sed voluntatem docet hoc Eunuchos facere. Verba Chrysostomi opponam doctrinæ Calvinianæ. Itaque extulit, præcipuamque opor- dit, & narratione attraxit, atque hortatus est. Sed perpendi repugnantiam magnam: ipse arduum id esse confirmat, vero paruum ac facile, vtrumque certe commode factum. Nam cum ab ipso magnum esse confirmetur, instructiores parat- resque sunt, qui hoc desiderant. Cumque à verbis ipsorum fa- cilis esse videatur, hac ratione ad eligendam continentiam atque virginitatem priores redduntur. Nam quibus ad pe- petuam hortari virginitatem arduum atque durum videtur, necessitate legi in cupiditatem virginitatis impellit. Possent nos perpetuam seruare continentiam ostendit dicens: sunt Eunuchi qui ex ventre matris ita nati sunt: & sunt eunuchi qui facti sunt eunuchi ab hominibus: & sunt eunuchi, qui se ipsos castrauerunt propter regnum cœlorum. His omnibus oc- culte, ad optandam eligendamque virginitatem inducit: pos- sibile namque id esse hominibus, hoc fere modo confirmat. Co- gita tecum, si aut à natura eunuchus esses, aut iniuriâ homi- num sic effectus: quid faceres, cum & huiusmodi voluntati careres, & nullam carento mercedem consequeretur? Gratia igitur Deo agas, quia magna præmia tui lantæque coronæ ha- bebis, si ita viues quemadmodum sine aliquo illi præmio: imo vero multo facilius, tutius, atque iucundius, tum quia per- tributionis corroboraris, tum quia conscientia virtutis gaudes, & ad hac non ita ingentibus cupiditatis fluctibus iactari. Non enim sic amputatio membri, quemadmodum rati- onis frangam, imo vero sola ratio huiusmodi fluctus comprimit, & in tranquillitatis portum animum reducit: idcirco igitur ille recensuit, ut hos vehementius exhortaretur, nisi enim bus tenderet, ad quid aliorum fecisset eunuchorum mentionem? Chrysostomus ergo non modo castitatem docet esse possibilem, & Christum ad eam hortari nos, verum etiam mercedem habere & præmium, adeoque me- ritoriam esse. Et paulò post: Vt singulare id esse certum- men perdiscas, non ut forte datam necessitatem suspicias. His enim datum est qui sponte id eligunt: quod ideo dixi, ut ostenderet, superiore nobis auxilio esse opus (quod quidem om- nibus illud expectantibus paratum est) si volumus in hac lo- catione superiores euadere, solitus quippe est, quandoque res ardua proponitur, hoc vti modo dicendi: Vt etiam quando dicebat: Vobis est datum nosse mysteria regni cœlorum, quod maxime ita esse presenti loco approbant. Nam si superne solima- modo donationis istud est, ac nihil penitus, qui se in perpetua virginitate conseruant conferre videntur, super flue ipsi regnum cœlorum pollicetur, nec merito à ceteris ipsos eunuchis distinguit.

§. 5. Etiam voto virginitatem illam sanctam tui- se, docet Cyprianus, Epist. 62. ad Pomponiam, ubi docet virgines corruptas, non mariti, sed Christi adulte- ras esse; iubetque, ut qui se propter regnum Dei castra- uerunt, Deo per omnia placeant. Et l. de discipl. & habitu virg. Neque enim inani hac cautio est, & vana so- mido, quæ ad salutis viam consilium, quæ dominica & rati- lia præcepta custodit, ut quæ se Christo dicauerint, & carnali concupiscentia recedentes, tam carne quam mer- te se Deo vouerint, consumment opus suum magno præmio.

admiratum; nec ornari iam aut placere cuiquam nisi Domino
suis iudicant, à quo & mercedem virginis exspectant dicen-
te ipso. Non omnes capiunt hoc verbum, sed illi qui
bus datam est: sunt enim Spadones, qui ex vtero ma-
tris sic nati sunt, & sunt Spadones, qui coacti sunt ab
hominibus, & sunt Spadones, qui se ipsos castrave-
runt propter regnum cœlorum. Et deinde. Sic se ex-
pugnator inimicus per artes suas inserit: Sic insidiæ per occultam
salutem diaboli obrepit: sic dum ornari cultius, dum libe-
ras augari virgines volunt, esse virgines desinunt, furtivo de-
dunt corruptæ, vidue antequam nuptæ, non mariti sed Christi
adultera, quam fuerant praviu ingentibus virgines destinate,
tam magna supplicia pro amissa virginitate sensura. In eun-
dem sensum Chrysostomus Epistol. ad Theodorum
Monachum. & homil. 13. in Epistol. ad Hebræos.

§. 6. Castrare se, est vitam castam vivere, & conti-
nere. Vide Bellarm. lib. 2. de Monachis. cap. 21. id-
que sponte & propter regnum cœlorum. Caluinus
quibusdam falso ait à Deo datam immunitatem à
conjugio, licet naturæ sint apti ad coniugium. Non enim
dicit Dominus, quibusdam hanc Deum immuni-
tatem dedit, sed qui se ipsos castraverunt, hoc est, qui ca-
puditeram cœlestium inflammari, coniugio absti-
nent, quibus datum est, vt castitatis precium intellige-
rent, & voluptatibus abstinerent. Præclare in hanc
sententiam Chrysostomus Homil. 63. tis datum est, qui
sponte id eligunt: quod ideo dixit Christus, vt ostende-
ret auxilio nobis superno opus esse quod quidem om-
nibus paratum est, si volumus in hac vita euadere
superiores. Si igitur vult, potest. Isidorus de summo
bono. cap. 40. à Deo datum continentia, sed petite, in-
quit, & accipietis. Tunc autem tribuitur, quando Deus
genitui interno pulsatur. Vnde & Hieronymus in cap. 5.
Istæ & Augustinus de Virg. cap. 24. Ambrosius exhor-
tat. ad Virgines. Basil. de Virginit. Theodot. in Epir.
cap. de Virginit. Damasc. lib. 4. fidei. cap. 25. Greg. Pa-
storal. p. 3. c. 19. errant igitur Sectarii expositores do-
nom hoc negantes.

§. 7. Regnum cœlorum Caluinus Euangelium inter-
pretatur. Verum hoc loco æternam beatitudinem
significat. Multo enim maxima pars eorum qui castè
vixerunt, Euangelii prædicatione occupari non fue-
runt. Sunt enim in Ecclesia Virgines cœtus, & mul-
ta millia Eremitarum, qui sibi & Deo viuunt. Zwin-
gius de prædicationibus, præsertim Apostolis intelli-
git, falsam iam ostendi. Quod si Euangelii causa om-
mittenda sunt sæpe nuptiæ, non mirum quidem est,
sed mirum tamen videri debet Euangelicis, ministris
suis Euangelii causa vitam cœlibem non vivere, sed
prædicationis initio, nuptias mox coniungere. Quali-
dum sit, ite, prædicare Euangelium, vxores ducere.
Cœlibatam itaque virtutem negant; stulta igitur ait
imaginatio est, cœlibatam esse virtutem, quia non
magis, quam ieiunium per se Deo placet, nec inter
obsequia, quæ à nobis requirit, censeri meretur. In
summa docet Christus non satis esse, si castè vivant
cœlibes, nisi consulto ab vxoribus abstineant, quo
se expediant ad meliora officia. Non est quidem sa-
tis castè vivere, nisi deuote iusteque viuas, castè tamen
vivere in cœlibatu opus est virtutis, nempe casti-
tatis, castitas autem species est temperantiæ, quæ vir-
tutis est. Si virtus, igitur & cultus Deo gra-
tus.

§. 8. Quod vero negant cœlibatam matrimonio
digniores, id commune cum Ioviniano aliisque ha-
bent. Aliud Paulus 1. Corinth. 9. aliud S. Patres do-
cuerunt. Chrysostomus de Virginit. cap. 10. Virginitas
matrimonio melior est, & si placet, quanto etiam melior sit ad-
dem. Quanto cœlum, terra, quanto hominibus Angeli. Cy-
rilus Catechesi 4. Hieronymus Apolog. ad Pam. in-
ter matrimonium & virginitatem comparisonem
Adami Con-zen in Euang. Tom. I.

facit, quæ est auri ad argentum. Virginitatem auro,
matrimonium argento simile facit, & patet ex Augus-
tino citato.

Augustinus libro de sancta virginitate. cap. 24. illos
qui se ipsos castraverunt, multis modis aliis præfert
Christianis. Quid veracius, quid lucidius dici potuit? Chri-
stus dicit, veritas dicit, virtus & sapientia Dei dicit, eos, qui pio
proposito ab vxore ducenda se continuerint, castrare se ipsos pro-
pter regnum cœlorum: & contra humana vanitas impiæ te-
meritate contendit, eos qui hoc faciunt præsentem tantummo-
do necessitatem molestiarum coniugalium deuitare in regnò
cœlorum amplius quicquam cetera non habere.

Quin idem etiam Eunuchorum meritum agnoscit
eodem libro. Nam cum dicit, dabo eis locum multo melio-
rem, ostendit, & coniugatis dari, sed multo inferiorem. Vt er-
go concedamus in domo Dei præd. cœtos futuros Eunuchos secun-
dum carnem, qui in populo Israel non fuerunt: quia & ipsos
videmus, cum Iudei non siant, tamen fieri Christianos: nec
de illis dixisse prophetam, qui propositio continentie coniugia
non querentes, se ipsos castrant propter regnum cœlorum: ita-
ne tanta dementia quisquam contrarius est, vt in carne factos
Eunuchos meliorem, quam coniugatos locum in domo Dei ha-
bere credat, & pio proposito continentes, corpus usque ad con-
temptas nuptias castigantes se ipsos non in corpore, sed in ipsa
concupiscentia radice castrantes, cœlestem & Angelicam vitam
in terrenâ mortalitate modantes coniugatorum meritis pares
esse contendat. & Christo laudanti eos qui se ipsos castraverunt,
non propter hoc seculum sed propter regnum cœlorum, Chri-
stianus contra duat, affirmans hoc præfenti vitæ esse vile, non
futuræ? Quid aliud istis restat, nisi vt ipsum regnum cœlorum,
ad hanc temporalem vitam, in quâ nunc sumus, ass. rant perti-
nere? Cur enim non & in hanc insaniam progrediatur cæca
presumptio? Et quid hac assertionis furiosius? Nam & si re-
gnum cœlorum aliquando Ecclesia etiam, quæ hoc tempore est,
appellatur ad hoc vtique sic appellatur, quia futura vitæ semper-
ternæque colligitur. Quamvis ergo promissionem habeat vitæ
præfenti & futura, in omnibus tamen bonis operibus suis, non
respicit quæ videntur, sed quæ non videntur. Quæ enim viden-
tur temporalia sunt; quæ autem non videntur æterna.

Si igitur tanti interpretis iudicio standum est, non
modo falsos nostros hæreticos esse dicendum est, sed
etiam contentiosos, insanos, presumptuos, furiosos,
impudentissimè, & dementissimè pertinaces, impiè
cœcos, quæ in eos magno castitatis ardore ille dicit,
qui cœlibum meritis, coniugum merita exæquant.
Gregorius Nyssenus de Virg. cap. 1. Amphylochius
de purificatione Deiparæ. Hi iudices Ecclesiæ præfæ
fuerunt, de quibus Minutius Felix. Plerique nostrum
inuolati corpora perpetuâ virginitate fruuntur potius, quam
gloriantur. Interim tamen nuptias etiam laudabant,
vt Zeno Veronensis: non nuptias condemno sed nuptias me-
liora propono. Simili sententiâ Syricius ad Ecclesiam
Mediolanensem. Gregorius Nazianzenus oratione in
hæc Christi verba tria genera spiritualium Eunuchorum
constituit mysticè locum interpretatus, & con-
cludit volentibus esse datum, velle autem & eligere
dininum esse beneficium, quæ omnia etiam in alios
virtutum actus conueniunt. Abdias etiam scribit. I-
phigeniam à S. Matthæo consecratam, voti uâ Virgi-
nitate insignem. Augustinus lib. 1. ad Pallentium, a-
liisque locis innumeris testatur, Virgines in Ecclesia
votiuâ castitate vixisse. Concilium Carthaginense 4.
Can. ultimo. Basilii de verâ virginitate. Ambrosi. ad
Susannam lapsam. cap. 5. Epiphani. hæresi. 48. gloria-
tur de hoc Ecclesiæ ornamento. Iustin. Apol. 2. ad An-
toninum Pium. Multi sunt apud vos viri & quæ Sexus, se-
xaginta & septuaginta nati annos, apud nos qui æpueræ sunt
disciplinam Christi assueti, incorrupti & cœlibes perdurant;
& gloriatur, me per omne genus hominum nostrorum talis mon-
strare posse. Eodem modo Athenagoras orat. 2. pro
Christianis. Hieronymus contra Iovinian. lib. 1. ad
Eustochium.

Eustochium, de custod. Virgin. de bono viduitatis. capite vndecimo. Non standum fuisse docet Chrysostomus, si duxisset vxorem, post votum si duxerit, damnum esse, & sanctimoniale si nupserit Christi adulteram reputari: Denique lapsus & minas à castitate sanctiore quæ vouetur, adulteris esse peiores. Hieronymus vero non tam adulteras esse, quam incestas. antiquissimum hoc fuisse in Ecclesia virginum, & votuæ castitatis decus, testatur Clemens Alexandr. Strom. lib. 3. Tertullian. lib. 1. ad vxorem, & de velandis virgin. Quin salutiùs progrediamur, Eadem apud Dionys. ff. de Eccles. Hierarchia, cap. 6. Martialem ad Lemonicensis. Ignatium ad Antiochenos inueniemus. Philo Iudæus etiam describit Virgines Alexandrinæ, à S. Marco consecratas, quas à cultu Dei singulari *δεσποτῆδαι* appellante.

VERSUS 13.

*Tunc oblatis sunt ei paruuli ut manus
eis imponeret, & oraret. Discipuli
autem increpabant eos.*

QVÆSTIO I.

Cur Parvulos illi offerebant?

§. 1. **V**T manus illis imponeret, & oraret. Id etiam factum est; admodum paruos fuisse constat, vocatur enim à Mathæo Evangelista non *μυῖδος*, sed *μυῖδα* Lucæ 18. vers. 15. *βέβηκα* vocat, vt eos tangeret. Marc. 16. vers. 15. Et complexans eos, & imponens manus super eos, benedicebat eos. Itaque infantes illa benedictione felices arbitrabantur. de consuetudine benedicendi illa Genes. 48. vers. 14. Syrus vocat. *לֵילֵי* *Leilaie*, quod puerum significat, siue valde paruum, siue etiam grandiusculum.

8. 2. Increpant quia puerorum oblatione vole-
bant Dominum lassari, & infra dignitatem putabant,
vt pueris occuparetur. Origenes ab Angelis oblatos
paruulos dicit, sed mystice intelligendus est. Non
sunt oblati post sermonem de Eunuchis, quasi com-
mendatione integritatis & puritatis accepti, vt non-
nulli putant. Nam sermo ille iam domi habitus
est, cum iterum discipuli quærerent, vt ex Marco
constat, secutus est igitur oblationem paruulo-
rum.

De 3. *Talium* πιστων docet esse regnum caelorum, non πιστων sed πιστων esse dictum notauit Theophylactus & Euthymius, vt non aetas, sed innocentia significaretur, non enim aetas regnat, sed mores. Verum & istorum & similium illis regnum caelorum esse dicitur. Athanasius quaestionibus ad Antiochum. q. 114. Hinc probat baptizatos infantes pastores regni caelorum esse. *Ἰναιεναι λόγον ὅτι ὁ Θεὸς τὰ πνεύματα ἀρχέοντα αἰεὶς μετὰ τῶν ἁγίων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Ὁ πάλιν ὁδοῦτος ἐν φάσματι ὁτι καὶ τὰ τέκνα μὲν ἄγια ἐσιν. ἀποδείκνυσι ὅτι ἡ ἀγάπη καὶ τὰς ἐν τῇ βασιλείᾳ εἰσόντες τὰς πάλαι πάλιν βασιλείαν ἐκείνην παραλαβόντες καὶ τὰ ἐκείνην ἔτε βασιλείαν εἰσάγοντες, αὐτὰς ἔτε πάλιν ἐκείνην λαμβάνει. ἀμαρτάνει γὰρ καὶ ἡ ἐκείνη βασιλεία. Regnum Dominus dicit: finit patres ad me venire, talium enim est regnum caelorum: Item cum Apollonius testatur Nunc filij nostri sancti sunt: constet incontaminatos & fides in regnum caelorum ingredi fidelium baptizatos infantes. Ethnicus vero & non baptizati neque in regnum ingrediuntur, neque etiam rursus in penam peccatorum enim non designantur.*

Intelligendus est Athanasius de poena sensus.

§. 4. Sententiâ Christi igitur anabaptistarum ex-
 ros condemnatur, qui parvulis baptismum denegant,
 aut baptizati, os adultæ ætate rebaptizant. Si enim re-
 gno celorum non excluduntur, multo minus Sacra-
 menta Ecclesiæ arceri debent. Quamvis autem ma-
 gister ne intelligant nec credant, in sola tamen gratia
 & fidei habitu iustificantur, & fideles sunt. Certe be-
 nedictio, amplexus, manuum impositio, præcatio-
 stendunt, in Ecclesia eos esse.

§. 5. Lutherani diuersum errorem hinc efficiunt, nempe infantes cum baptizantur, fidei actum elicere, & reuera credere, intellectu iam illustrato, & ratione ad tempus vigente. Qui error admodum absurdus anabaptistis occasione nouæ blasphemie dedit. Maluerunt enim paruulorum omittere baptismum, quam intelligentes credere.

VERSUS 14.

Iesus vero ait eis: Sinite paruulos &
 nolite eos prohibere ad me veni-
 re, talium enim est regnum celo-
 rum.

QVÆSTIO I.

Quorum paruulorum est regnum
cælorum?

§. 1. **N**on dubium est eos quos Dominus Iu-
benedictione dignatus est, electos fuisse.
Marcus ait, accepisse eos in vlnas, & benedixisse,
discipulis autem prohibentibus, indignatum: Ma-
num impositione benedictionem dari solitam apud
Hebræos est in confesso. Christum tanquam Spiritu
donis plenum, suumq; prophetam filis benedico-
re optabant.

§. 2. Talium pronunciat esse regnum celorum.
 תַּלְמֵי צֶדֶק qui iis similes sunt maxime: Syrus expressit
 אֲנִי חֲסִידֵי דְּיִשְׁרָאֵל דְּדַלְתֵּי דְּמַלְתֵּי גֵר דְּחַיִּיל בְּחֵן
 אֲנִי, talium qui sunt sicut ipsi. Et Luca 18. vers. 17. אֲנִי
 dico vobis, quicunque non acceperit regnum Dei, non potest
 non intrabit in illud. Eodem modo Irenaeus libr. 3.
 cap. 15.

§. 3. *Apostolos Christum spoliare propriis dotibus, ait Cal-
carius & quæ in eum minime conveniunt sub speciei honorati
eum congerere sic in Papatu homines putare magnam Christi
honorem, se tribuere, si coram frusto panis se prebuerint, aut
patronos crearent. Non spoliant Christum Aposto-
lis dotibus, pueros molestos illi putabant esse. Erra-
runt non malitiam, sed amore & estimatione Domini
indifereta. Nos coram pane non prosternimur, Chri-
stum in Sacramento credimus præsentem, & quem
credimus, adoramus. Alios patronos, qui mediatores
sint, non cremus. Vnus est mediator Christus
Iesus, Deus & homo. Ille Deum reconciliavit, sine
precium salutis perfoluit, ad eum accedimus vello-
li, vel innumera sanctorum multitudo comitatur,
qui CHRISTVM nobiscum simul adoret. Non
igitur Apostoli magnopere hoc facto errarunt. Nam
vel existimant CHRISTVM importunitate
offerentium lassari. Vt est in comm. Hieronymi
no, vel, vt ait Ambrosius, sedula virtutis obsequia
Domino offerrebant, nec comprimebatur a turbis; vel
sanæ dignitatis causa verabant, vt putat Chrysostomus
Theophylactus, alia etiam causa, nec improbabili
adferri*